

Αρχαία Προσανατολισμού

Ενδεικτικές απαντήσεις

A1.

α.

1. Λάθος
2. Σωστό
3. Σωστό
4. Λάθος
5. Σωστό

β.

1. « Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφός ὢν ὁ Ἐπιμηθεύς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα»
2. « ἔρχεται Προμηθεύς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν»
3. « Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεύς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι»
4. « Τῷ δὲ Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν»
5. « καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται»

B1.

Σύμφωνα με τον μύθο οι θεοί μετά τον σχηματισμό των θνητῶν ὄντων αναθέτουν στον Προμηθέα και τον Επιμηθέα να μοιράσουν σε αυτά ικανότητες ὡστε να εξασφαλίσουν την επιβίωση και τη διαιώνιση του είδους τους. Αποφασιστική για την εξέλιξη του μύθου στάθηκε η επιθυμία του Επιμηθέα να αντιστρέψουν τους ρόλους με τον αδερφό του Προμηθέα και να αναλάβει ο ίδιος το ἔργο της κατανομῆς ιδιοτήτων. Και αυτό γιατί ο Επιμηθέας, ὡπως δείχνει και η ετυμολογία του ονόματός του (*Ἐπιμηθεύς < ἐπί + μῆδος = φροντίδα, σκέψη*), είναι ο απερίσκεπτος, ο απρονόητος, ο σκεπτόμενος κατόπιν εορτής. Στο δοθέν απόσπασμα ο Επιμηθέας χαρακτηρίζεται *οὐ πάνυ τι σοφός* (ὄχι πολύ σοφός = καθόλου σοφός – σχῆμα λιτότητας), επειδὴ πετυχαίνει ἀπὸ τῆς μίας στο ἔργο της κατανομῆς εφοδίων στα ζῶα, ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὅμως, λόγω ἀπρονοησίας ἐξαντλεῖ ὅλα τα εφόδια στα ζῶα («ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα») και αφήνει τον ἄνθρωπο τελείως ἀβοήθητο και χωρίς φυσικά εφόδια («λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος»). Η διαπίστωση αὐτὴ τον οδηγεῖ σε ἀδιέξοδο («ἠπόρει ὅτι χρῆσαιτο»), γιατί τα εφόδια ἐξαντλήθηκαν και ο ἄνθρωπος ἀπέμεινε γυμνός και ξυπόλητος και χωρίς στρωσίδια και χωρίς ὄπλα («τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον»). Η ἀπερίσκεπτη πράξη του Επιμηθέα οδήγησε τον Προμηθέα στο να διαπράξει τὸ ἀδίκημα τῆς κλοπῆς και να τιμωρηθεῖ γι' αὐτὸ («Προμηθέα δὲ δι' Ἐπιμηθέα ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν»).

B2.

«έντεχνον σοφίαν»: το επίθετο «έντεχνος» υποδηλώνει αυτόν που είναι μέσα στα όρια της τέχνης, τον έμπειρο, τον επιδέξιο. Στη φράση «έντεχνος σοφία», η λέξη «σοφία» υποδηλώνει τη σοφία που εμπεριέχει την τέχνη, τη σοφία που συμπορεύεται με την τέχνη, τις τεχνικές γνώσεις. Αρχικά, η έννοια της σοφίας έχει κυρίως να κάνει με τη δεξιότητα και την εμπειρία σε κάποια τέχνη, την αρχιτεκτονική, τη γλυπτική, τη μεταλλουργία, την ιατρική, κ.τ.λ. Επομένως, ο προσδιορισμός «έντεχνος» επιτρέπει εδώ στον Πρωταγόρα να διευκρινίσει πως αυτού του είδους τη σοφία εννοεί και όχι αυτή που συνδέουμε με τη γνώση των επιστημών και τη φιλοσοφία, δηλαδή τις θεωρητικές γνώσεις.

Η πολιτική τέχνη είναι αυτή που βοήθησε τον άνθρωπο στο να συγκροτήσει οργανωμένες κοινωνίες. Με αυτήν ο άνθρωπος αφενός κατήργησε το νόμο «των χειρών», δηλαδή τη χειροδικία, και επέβαλε το νόμο «της δίκης», δηλαδή την ισοπολιτεία, απαραίτητη προϋπόθεση για την έννομη τάξη και την οργάνωση του πολιτικοκοινωνικού βίου, αφετέρου δημιούργησε με τις πολιτικές του γνώσεις τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του πνευματικού του πολιτισμού και έθεσε τα θεμέλια για την ανέγερση του πολιτιστικού του οικοδομήματος.

Γίνεται σαφές από το μύθο ότι η πολιτική τέχνη είναι ανώτερη κατάκτηση, η οποία στον μύθο χαρακτηρίζει την κοινότητα των θεών και όχι των ανθρώπων και αποτελεί στοιχείο εξουσίας του Δία απέναντι στους άλλους θεούς και τον κόσμο. Ο Προμηθέας εισχωρώντας κρυφά στο εργαστήριο του Ηφαίστου και της Αθηνάς κλέβει την έντεχνη σοφία («κλέπει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν έντεχνον σοφίαν» - «εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνείτην, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς») και τη δίνει στον άνθρωπο, χάρη στην οποία αυτός εξασφαλίζει την επιβίωσή του και θέτει τις βάσεις του τεχνικού πολιτισμού του («δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται»).

Αντίθετα την πολιτική τέχνη, που είναι ανώτερη κατάκτηση, την κατέχει ο Δίας («τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ»). Η σημασία της φαίνεται από το γεγονός ότι φυλάσσεται στην ακρόπολη, την κατοικία του Δία και μάλιστα από δύο φρουρούς που χαρακτηρίζονται φοβεροί, το Κράτος και τη Βία («πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν»). Γι' αυτό το λόγο και ο Προμηθέας δεν κατόρθωσε να την κλέψει («Τῷ δὲ Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν»).

B3.

1. Σωστό
2. Σωστό
3. Λάθος
4. Σωστό
5. Λάθος

B4.

είμαρμένη → μερίδιο

έξιέναι → εισιτήριο

ἔσχε → σχήμα

κλέπτει → κλεψύδρα

λαθών → λήθη

B5.

Και στα δύο κείμενα ο Προμηθέας παρουσιάζεται ως ευεργέτης του ανθρώπου. Στο διδαγμένο κείμενο στην προσπάθεια του να εξασφαλίσει τη σωτηρία του ανθρώπινου γένους αποφασίζει να κλέψει τη φωτιά και την έντεχνο σοφία από τον Ήφαιστο και την Αθηνά («Απορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς... οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπων»). Με την πράξη του αυτή παρουσιάζεται από τον Πρωταγόρα γενναίος, φιλόανθρωπος και ανιδιοτελής, αφού με κίνδυνο της ζωής του δίνει στους ανθρώπους ιδιότητες που μέχρι τότε ανήκαν στους θεούς και αναπληρώνει τις φυσικές αδυναμίες τους («καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην... τοῦ βίου γίνεταί»). Γί' αυτή την ενέργειά του τιμωρείται αυστηρὰ από τον Δία, γεγονός που τονίζει ακόμη περισσότερο την αυταπάρνησή του («Προμηθεά δὲ δι' Ἐπιμηθεά ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετήλθεν.»).

Στο παράλληλο κείμενο από τον «Προμηθεά Δεσμώτη» του Αισχύλου ο Προμηθέας απαριθμεί τις ευεργεσίες του προς τους ανθρώπους: φάρμακα και θεραπείες για τις αρρώστιες («ὅσοι πέφτανε ἀρρωστοί... Ἀρρώστιες»), μαντική («Και τα πολυάριθμα εἶδη της μαντικής .... του δρόμου») και μεταλλοτεχνία («και ὅ,τι πολῦτιμο ἔχει ἡ γῆ κρυμμένο .... πριν ἀπό μένα;»). Υπερτονίζει την προσφορά του στην εξέλιξη του ανθρώπινου είδους και παρουσιάζει τον εαυτό του πηγή όλων των ανθρώπινων τεχνών. Υπάρχουν σημεία στα οποία μιλά με κάποια έπαρση και θεωρεί αναμφισβήτητη την συμβολή του στην εξέλιξη του ανθρώπινου είδους («Να το ἔργο μου», «ποιοι ἄλλοι τους το ἔδειξε .... ανοηταίνει»).

Γ1.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Εγώ, βέβαια, είμαι απλός πολίτης, γνωρίζω, όμως, ότι είναι καλύτερο να διδάσκεται (κάποιος) το αγαθό από τη φύση του και δεύτερον περισσότερο από αυτούς που πραγματικά γνωρίζουν κάποιο αγαθό, παρά από αυτούς που κατέχουν την τέχνη να εξαπατούν. Ίσως, λοιπόν, να μη διατυπώνω τα λόγια με σοφιστικό τρόπο, γιατί καθόλου δεν επιζητώ αυτό.

Γ2.

Ο Ξενοφών ασκεί δριμεία κριτική στους σοφιστές, καθώς, ενώ ισχυρίζονται ότι οδηγούν τους νέους στην αρετή, συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Συγκεκριμένα τους επικρίνει λέγοντας ότι δεν έχουν ωφελήσει ποτέ κανέναν άνθρωπο, ούτε του έχουν προσφέρει τις κατάλληλες γραμματικές γνώσεις, ώστε να γίνει καλύτερος («οὔτε γάρ ἄν ... γίγνεσθαι»). Αντίθετα, στα συγγράμματά τους έχουν ασχοληθεί με μάταια πράγματα, από τα οποία οι νέοι λαμβάνουν ανούσιες απολαύσεις οι οποίες δεν ενέχουν αρετή («ἀλλὰ περὶ ... οὐκ ἔνι»). Επίσης, όχι μόνο δεν προσφέρουν ουσιώδεις γνώσεις σε αυτούς που μάταια το προσδοκούν, αλλά αντίθετα τους εμποδίζουν να μάθουν χρήσιμα πράγματα και τους διδάσκουν τα φαύλα («διατρίβειν δ' ἄλλως ... διδάσκει κακά»). Τέλος, αναφορικά με τα συγγράμματά τους, ο Ξενοφώντας θεωρεί ότι δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην έκφραση παρά στην ορθότητα των αντιλήψεων, μέσω των οποίων οι νέοι θα κατακτήσουν την αρετή («μέμφομαι οὖν ... οὐδαμοῦ»).

Γ3.

α. ἄνδρα → **ἄνδρας**

ὄντιν' (α) → **οὔστινας**

γράμματα → **γράμμα**

ῶν → **οὔ**

β. ἐωράκαμεν → **ἴδωμεν**

ἐποίησαν → **ποιήσωσιν**

παρέχονται → **παράσχωσιν**

Γ4.

α. Υπόθεση → **εἰ καλῶς ἔχοιεν**

Απόδοση → **ὀνόματα μὲν γὰρ οὐκ ἂν παιδεύσειε, γνῶμαι δέ.**

Ο Υποθετικός λόγος είναι της **Απλής Σκέψης του λέγοντος**

(Υ) εἰ + ευκτική → (Α) δυνητική ευκτική

Μετατροπή στο είδος του Προσδοκωμένου →

(Υ) ἔάν + υποτακτική → (Α) οριστική μέλλοντα

ἔάν καλῶς ἔχωσιν, ὀνόματα μὲν γὰρ οὐκ παιδεύσει, γνῶμαι δέ.

β. πολλά αὐτοῖς γέγραπται

Η σύνταξη είναι **παθητική.**

Μετατροπή σε ενεργητική σύνταξη → **Αὐτοὶ γεγράφασιν πολλά.**

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ

